

## RECENZIOK

0380

ARTNER Ramona

**A Magyar Királyi Csendőrség és a városok.**

A szerző tanulmányában a polgári magyar rendvédelem történetének a feltárása során perifériára szorult témával, a városok és a csendőrség viszonyával foglalkozik. Ennek keretében bemutatja a magyar városfejlődés folyamatának a lényegét a polgári korszakban, valamint a Magyar Királyi Csendőrség teendőit a városok vonatkozásában. Olyan egymásra utaltsági rendszert tárt fel a szerző, amely érthetetlen volna a korabeli rendvédelmi struktúra lényegének ismertetése nélkül, amit a szerző eredményesen megvalósított. A tanulmány értékes feldolgozás abban a tekintetben, hogy kiválóan érzékelteti a magyar pártállam előtti nemzeti rendvédelmi rendszerünk eredményességét.

0381

ARTNER Ramona — PARÁDI József — ZEIDLER Sándor

**A Magyar Királyi Csendőrség légi, vízi, vasúti és közúti szakszolgálati ágai.**

A szerzők a polgári magyar állam rendvédelmének legjelentősebb testületével a Magyar Királyi Csendőrséggel foglalkoztak, mely szervezet megítélése ma még politikai prekonceptióktól terhes. A tanulmány objektív történelemszemléleten nyugvó feldolgozás eredménye. A szerzők a testület szolgálatellátásának szakosodási folyamatát igyekeztek feltárni, amely szoros összefüggésben állt a technika és a társadalom változásaival. A Magyar Királyi Csendőrség mint „katonailag szervezett közbiztonsági őrtestület” a magyar specifikumoknak és a korabeli viszonyoknak megfelelő választ igyekezett adni azokra a kihívásokra, amelyekkel a harmadik évezred kezdetén a magyar társadalom ismét szembesült.

0382

BODA József

**A katonai rang és függelmi rendszer a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál.**

A harmadik évezred elején meglehetősen eklektikus a magyar fegyveres szervezetek rangrendszere. Egyrészt ugyanis követi azon — a hajdani Szovjetunio-tól importált — pártállami szisztémát, mely szerint a túlóltóktól kezdődően, a rendőrségen keresztül, a honvédséggel bezáróan, az érintett személyi állomány egységesen katonai rangrendszerben él. Ugyanazon katonai rangoknak a jelölése azonban szinte testületenként változik és a hozzá fűződő jogok és kötelezettségek is eltérőek. Sajnálatos módon a rendszerváltás utáni magyar jog nem állította helyre a „katonailag szervezett őrtestület” és a „polgári őrtestület” fogalmát, továbbá e differenciálásból fakadóan az érintett személyi állományok megkülönböztetett jogállását. Ezen eklektikus helyzet bemutatását mellőzve írta le a szerző a rangok helyzetét a Nemzetbiztonsági Szakszolgálatnál.

0383

FORÍZS Sándor

**Rendvédelmi elvárások tükröződése négy ország rendőrtisztképzésében.**

A szerző közép-európai kitekintéssel vizsgálja a rendőrtiszt képzés helyzetét a XXI. század kezdetén. Bemutatja azoknak a változásoknak a lényegét, amelyeken a volt Varsói Szerződés tagállamainak a rendőrtiszt képzése átesett, egyben pedig e tendenciákkal párhuzamba állítja más rendvédelmi testületek tisztképzését. A szerző nem rejti véka alá azon meggyőződését, hogy a német modellt tekinti követendőnek és ellenzi a rendőrségen belül a katonai rang használatát, a katonai függelmi viszonyokat.

0384

FORRÓ János

**Fejér vármegye közbiztonság-története 1688-1884.**

A szerző — az életműve tartalmának megfelelően — a Fejér vármegyei rendvédelem-történettel foglalkozik alkotásában. Ezen témakörön belül azonban olyan időszak feltárására vállalkozott, amelyre a korábbi alkotásai még nem terjedtek ki. Nevezetesen Fejér vármegyének 1688-tól 1884-ig terjedően a nemesi rendvédelmét, illetve annak fejlődéstörténetét igyekezett a szerző ugyan díóhéjban, azonban érezhetően széles forrásbázisra támaszkodva bemutatni. A vizsgált korban Fejér vármegye eseménydús történetet élt meg. Ezen idő alatt lényegesen módosult a vármegye területe, továbbá huzamos időre török megszállás alá került, valamint a — viharos történelmi eseményekből fakadóan — lényegesen módosult a népessége is. A nemesi rendvédelem tehát sok történelmi vihar próbáját kiállta. A kiegyezést követően azonban — az ország más vármegyéihez hasonlóan — már túlhaladottá vált. A megoldást a vidék rendvédelmének biztosítása terén a Magyar Királyi Csendőrség rendszerbe állítását jelentette.

0385

HEGEDŰS Ernő

**A Magyar Királyi Csendőrség harc- és gépjárművei.**

A szerző a magyar rendvédelem-történet méltánytalanul elhanyagolt szakterületének — a rendvédelmi testületek szolgálati gépjármű-történetének — a feltárásához járult hozzá a tanulmányával. A Magyar Királyi Csendőrség szolgálatellátásával kapcsolatos gépjárműigény a két világháború közötti időszakban merült fel. Már a húszas évek végén megkezdődtek a szolgálati gépkocsik rendszerbe állításának az előkészületi teendői. A gépjármű rendszeresítések a harmincas évek elején kezdődtek. A folyamat a második világháború időszakában felerősödött — amikor a harci tapasztalatok alapján — páncélozott harcjárművek rendszeresítésére is sor került a karhatalmi céllal felállított csendőr zászlóaljknál. A Magyar Királyi Csendőrségnél — az ipartörvényben foglaltak ellenére, amely az állami szervezeteknél magyar termékek beszerzését tette lehetővé — kizárólag külföldi gyártmányú gépkocsikat rendszeresítettek, mivel a bimbózó magyar autógyártás kisüzemei a nagy világgazdasági válság nyomán tönkre mentek, vagy csak csökevényes formában maradtak fenn. A magyar csendőrségnél a Fiat Balilla tehergépkocsit, a Steyer 50 és a Steyer 55, valamint a Mercedes Benz 170 V személygépkocsikat, a Méray szőlő és oldalkocsis motorkerékpárokat, az Ansaldo „kishackocsit” és a Csaba páncélgépkocsit rendszeresítették. Ez utóbbi volt az egyedüli magyar gyártmányú gépkocsi parkban.

0386

JAKUS János

**A magyar rádió-és rádióelektronikai felderítés szervezeti változásai 1990-ig.**

A szerző a magyar rádiófelderítést lényegében a szakterület technikájának a haderőben történő alkalmazásához és ezt követően a harcselekmények létrejöttéhez kapcsolja. Az első világháborúban — ugyan még az Osztrák-Magyar Monarchia haderejének a keretében, de — már elindult a magyar rádiófelderítés. Ez a tevékenység — a technikai fejlődés változó körülményeinek megfelelően — több államformán és társadalmi berendezkedésen átívelően végig jelen volt a magyar haderőben. A szerző ezen szaktevékenységet végzők technikai felszereltségét, szervezetük felépítést és feladatköriüket ismerteti az első világháborútól a XXI. századig.

0387

KESERŰ István

**A magyar pártállam határőrizete 1945-1956.**

A szerző, akinek a munkássága — az 1944-1950 közötti időszakra kiterjedően — a magyar határőrizet fejlődéstörténetét ölelte fel, művében azt mutatja be, ahogyan a polgári típusú határőrizet fokozatosan felváltotta a pártállam határőrizetét. A szerző azonban ezen alkotásában továbblép. Nevezetesen a magyar határőrizetnek az államvédelmi szervezetbe ágyazása folyamatának a lényegét is feltárja, egészen a magyar pártállam 1956. évi összeomlásáig. A dolgozat egy folyamatot követ nyomon. Bemutatásra kerül az is, hogy a magyar határőrség hogyan vált a magyar államvédelem részévé ismertetve a folyamathoz kapcsolódó politikai aktusokat is. Egyben pedig a szerző ismerteti azt is, ahogyan a testület kikerült az államvédelmi szervezet szorításából.

0388

NAGY Ákos Péter

**Adalékok a Rendvédelmi Szervek Védelmi Szolgálatának nemzetközi tevékenységének történetéhez.**

A szerző egy régi-új szervezet nemzetközi vonatkozásait mutatja be dolgozatában. A rendvédelmi szervezetek tevékenységének felügyeletét különböző korokban és térségekben különböző módon valósították meg. Így történt ez a magyar állam fejlődése során is. Nevezetesen a rendszerváltás nyomán hozták létre első ízben a rendvédelmi testületeket felügyelő önálló országos szervezatként a Rendvédelmi Szervek védelmi Szolgálatát (RSZVSZ), jelenlegi nevén Nemzeti Védelmi Szolgálatot (NVSZ). E szervezet példamutató volt a térségben, ebből fakadóan pedig kiterjedt regionális kapcsolatrendszer hozott létre. E kapcsolatrendszer kialakulását és működését mutatja be a szerző alkotásában.

0389

PARÁDI József

**Nemzeti határőrizetünk polgári szakasza.**

A szerző — a polgári magyar állam rendvédelmére kiterjedően — munkásságának talán legfontosabb elemeit tartalmazó alkotásában mutatja be nemzeti határőrizetünket a kiegyezéstől a pártállami határőrizet létrehozásáig. A vizsgált időszak a magyar határőrizet-történet fontos korszaka. Ebben az időben váltotta fel — a dualizmus kezdetén — a katonai típusú határőrizet, a polgári őrszervezetek által megvalósított határőrzés. Ez a jelenség kiválóan illeszkedett a hadtudomány korabeli elvárásaihoz, amelyek e tekintetben lényegesen máig nem módosultak. A két világháború közötti időszakban azonban — a trianoni békediktátum hátrányos következményeinek részeként — ismét felerősödött a magyar határőrizetben a katonai jelenlét. Az okokat és következményeket feltárva mutatja be a szerző a polgári magyar állam határőrizetének kacsaringós fejlődéstörténetét.

0390

PARÁDI József

**Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában.**

Az Osztrák-Magyar Monarchia dualista államalakulat volt, amely két ország, az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság szövetségén alapult. A dualizmus lényegét alkotta, hogy a két társország egyes ügyeit közösen, a többit pedig önállóan intézte. A két társországnak nem volt sem közös kormánya sem pedig közös államfője. Az Osztrák Császárság és a Magyar Királyság legfőbb közjogi méltóságát azonban egy természetese személy I. Ferenc József töltötte be. A testőrségeket azonban — annak ellenére, hogy tevékenységük lényegét nyilvánvalóan az államfői tisztséget betöltő természetese személy és közvetlen környezetének a védelme alkotta — a két társország államfői tisztségeihez szervezték. Ebből fakadóan a császári testőrségek az osztrák császári tisztséget betöltő személyt, a királyi testőrségek pedig a magyar királyi tisztséget betöltő személyt voltak hivatottak őrizni. Ez azonban azt jelentette, hogy valamennyi testőrség egy természetese személyt őrzött.

0391

SOM Krisztián

**A német gyarmatok rendvédelmi erői.**

A szerző — korabeli folyóiratokra és könyvekre hivatkozva — az első világháború előtti német gyarmatok rendvédelmi testületeit veszi számba. A gyarmati rendvédelmi szervezetekre jellemző volt, hogy a személyi állományuk vegyes volt. Az alacsony beosztásokat a helyi őslakosság tagjai töltötték be. A vezetői és a szakértelmet igénylő tisztségeket pedig a gyarmatosító ország népének a fiai látták el. A gyarmati rendvédelmi testületek létszáma jóval gyérebb volt a gyarmatosító országban megszokottnál. E szervezetek külsőségeikben meglehetősen eklektikusak voltak ugyan, azonban a gyarmatosító ország formavilága mindenképpen meghatározó volt. A gyarmati rendvédelem valamilyen szimbioziszban élt a gyarmatok népeinek hagyományos rendvédelmeivel, azokra szinte rátelepült. Az egyszerűbb, a helyi hagyományos értékrend szerint is elítélendő cselekmények esetében általában a helyi hagyományos rendvédelmi rendszer funkcionált.

0392

SUBA János

**„Csendőralakulások” a Magyar Nemzeti Hadseregben, majd a Magyar Királyi Nemzeti Hadseregben 1919-1921.**

A dolgozatban az első világháború utáni tanácsköztársaságot követően a magyar haderő fejlesztésének a kezdeti időszakát mutatja be a szerző. Ebben az időben a magyarországi forradalmak hatására a korábbi időszaknál jelentősebb szerep hárult a magyar haderőre az ország rendvédelmében. A haderőnek a belső rend fenntartásának az érdekében is felfejlesztett részét nevezték „csendőralakulásoknak”. Ezen csapatnem jellegű alakulatok 1919 és 1921 között a magyar haderő jelentős részét alkották. A szerző ezen alakulatok területi elhelyezkedését, létszámát és fegyverzetét mutatja be.

0393

SZÉKELY Zoltán

**Repülő és határok régen és ma.**

A szerző a határőrizet egy speciális elemével a légtérben megvalósuló határátlépés ellenőrzésének a témájával foglalkozik. A határőrizet történetének ez a legifjabb szakterülete, hiszen a technika fejlődésével a XX. században alakultak ki a rendszeres légi-járatok, légikikötők stb. Ezalatt a rövid idő alatt azonban a nemzetközi légiforgalom ellenőrzése dinamikus fejlődésen esett át, amely összekapcsolódik napjainkban is a biztonság fenntartásának a különböző szakterületeivel.

0394

SZIKINGER István

**A magyar rendvédelmi jog 1919-1944.**

A szerző a két világháború közötti magyar rendvédelmi jogot mutatja be írásában, jelentős forrásanyag feldolgozásával és jogtörténeti ismeretek közvetítésével. A jelen időszak jogelvéinek és elvárásainak a bemutatott korra való kivetítésével egyfajta összehasonlítást és minősítést fogalmaz meg a vizsgált kor jogi helyzetére vonatkozóan. Mindezt a magyar és az európai jogfejlődés folyamatába ágyazva igyekszik bemutatni.

## RECENSIONEN

0380

Ramona ARTNER

**Die Ungarische Königliche Gendarmerie und die Städte**

Die Autorin befasst sich in ihrer Studie mit einem Thema, das in der Erforschung der bürgerlichen ungarischen Ordnungsgeschichte ziemlich an der Peripherie steht, mit dem Verhältnis zwischen den Städten und der Gendarmerie. In diesem Rahmen beschreibt sie das Wesen der ungarischen städtischen Entwicklung in der bürgerlichen Epoche, sowie die Aufgaben der Ungarischen Königlichen Gendarmerie hinsichtlich der Städte. Die Autorin erkundet ein System, das ohne die Darlegung des Wesens der damaligen Ordnungsschutzstruktur unverständlich wäre. Die Darlegung wurde von der Verfasserin erfolgreich durchgeführt. Die Studie ist auch in der Hinsicht von Wert, dass sie ausgezeichnet die erfolgreiche Tätigkeit des bürgerlichen nationalen Ordnungsschutzes vor der Zeit des ungarischen Parteistaates darstellt.

0381

Ramona ARTNER — József PARÁDI — Sándor ZEIDLER

**Die Luft- Wasser- und Bahndienstzweige der Ungarischen Königlichen Gendarmerie**

Das Autorenpaar beschäftigt sich mit der bedeutendsten Körperschaft des Ordnungsschutzes des bürgerlichen ungarischen Staates, mit der Ungarischen Königlichen Gendarmerie, eine Organisation, deren Beurteilung bis heute noch von schweren Vorurteilen belastet ist. Die Studie ist auf einer objektiven Geschichtssichtweise begründet. Die Autoren waren bestrebt, den Prozess der Spezialisierung der Fachdienste zu erschließen, der im engen Zusammenhang stand mit den Veränderungen in Technik und Gesellschaft. Die Ungarische Königliche Gendarmerie als „militärisch organisierte schutzpolizeiliche Körperschaft“ versuchte eine der ungarischen Situation und den damaligen Gegebenheiten entsprechende Antwort auf die Herausforderungen zu geben, mit denen die ungarische Gesellschaft der Jahrtausendwende mehr oder weniger konfrontiert war.

0382

József BODA

**Erfahrungen hinsichtlich der Anwendung des Rang- und Befehlssystems in der Tätigkeit des Nationalen Sicherheitsdienstes**

Das Rangsystem der ungarischen bewaffneten Organisationen ist am Anfang des dritten Jahrtausends ziemlich eklektisch. Einerseits folgte es dem – aus der Sowjetunion importierten – System des Parteistaats, andererseits angefangen bei den Feuerwehrläutern, über die Polizei und schließlich das Militär betreffend, versehen die Angehörigen dieser bewaffneten Organe ihren Dienst einheitlich im militärischen Rang- und Befehlssystem. Die gleichen militärischen Ränge verändern sich beinahe in jeder Organisation, und die dazugehörigen Rechte und Pflichten weichen ebenfalls ab. Bedauerlicherweise stellte das ungarische Recht nach der Wende nicht die Begriffe „militärisch organisiertes Wachorgan“ und „bürgerliches Wachorgan“ wieder her, wie auch nicht die aus der Differenzierung entstandenen unterschiedlichen Rangsysteme und Rechte der betroffenen Personenstände. Die jetzige Situation außer Acht lassend beschreibt der Autor das Funktionieren des militärischen Rangsystems beim Nationalen Sicherheitsdienst.

0383

Sándor FÓRIZS

**Die Widerspiegelung der Anforderungen an den Ordnungsschutz in der polizeilichen Offiziersausbildung in vier Ländern**

Der Autor untersucht mit einem Blick nach Mitteleuropa die Lage der polizeilichen Offiziersausbildung am Anfang des 21. Jahrhunderts. Er beschreibt das Wesen der Veränderungen, die die polizeiliche Offiziersausbildung der ehemaligen Warschauer Vertragsstaaten erfuhren. Mit diesen Tendenzen zieht er gleichzeitig eine Parallele zur polizeilichen Offiziersausbildung in Deutschland. Er macht kein Geheimnis daraus, dass er das deutsche Modell für beispielgebend hält, und er innerhalb der Organisation der Polizei gegen die Anwendung militärischer Ränge und Befehlsverhältnisse Stellung nimmt.

0384

János FORRÓ

**Der Patrizier-Ordnungsschutz in der Grafschaft Fejér 1688-1884**

Der Autor beschäftigt sich – dem Inhalt seines Lebenswerks entsprechend – in seiner Arbeit mit der Ordnungsgeschichte der Grafschaft Fejér. Innerhalb dieses Themenkreises hat er jedoch einen Zeitabschnitt gewählt, auf den die Inhalte vorangegangener Publikationen nicht eingegangen sind. Genauer, den Patrizier-Ordnungsschutz in der Grafschaft Fejér in der Zeit von 1688 bis 1884. Der Autor war bemüht, die Entwicklungsgeschichte, zwar nur in aller Kürze, jedoch auf einer breiten Quellengrundlage darzulegen. In dem untersuchten Zeitabschnitt erfuhr die Grafschaft Fejér eine bewegte Geschichte. In dieser Zeit veränderte sich das Territorium der Grafschaft, ferner geriet sie für lange Zeit unter türkische Herrschaft sowie – sich aus den stürmischen geschichtlichen Ereignissen ergebend – veränderte sich auch wesentlich die Bevölkerung. Der Patrizier-Ordnungsschutz hielt also vielen stürmischen Herausforderungen der Geschichte Stand. Nach dem Ausgleich aber – ähnlich wie bei anderen Grafschaften des Landes – erwies er sich als überaltert. Die Lösung für die Gewährleistung des Ordnungsschutzes auf dem Lande bedeutete die Ungarische Königliche Gendarmerie.

0385

Ernő HEGEDŰS

**Die Panzer- und Fahrzeuge der Ungarischen Königlichen Gendarmerie**

Der Autor trägt mit seiner Studie zum Erschließen eines vernachlässigten Gebiets der ungarischen Ordnungsgeschichte – Geschichte der Dienstfahrzeuge bei den Ordnungsschutzkörperschaften – bei. Der Bedarf an Fahrzeugen im Interesse der Dienstleistung bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie kam erstmalig in der Zeit zwischen den beiden Weltkriegen auf. Bereits Ende der 20er Jahre bereitete man den Einsatz von Dienstfahrzeugen vor. Anfang der 30er Jahre begann die systematische Nutzung der Fahrzeuge. Dieser Prozess verstärkte sich im Zweiten Weltkrieg – als aufgrund der Kampferfahrungen – auch gepanzerte Fahrzeuge bei den Gendarmerie-Battalionen zwecks Brachialgewalt systematisch genutzt wurden. Bei der Ungarischen Königlichen Gendarmerie wurden – trotz der Inhalte des Industriegesetzes, welches bei staatlichen Organisationen die Anschaffung von ungarischen Produkten obligatorisch machte – ausschließlich ausländische Fabrikate benutzt, da die Kleinunternehmen der eben erblühenden ungarischen Automobilherstellung infolge der Weltwirtschaftskrise Bankrott gegangen waren, oder nur in Ansätzen bestanden. Bei der ungarischen Gendarmerie wurden systematisch der Lastkraftwagen Fiat Balilla, die Personenkraftwagen Steyer 50 und Steyer 55, sowie der Mercedes Benz 170 V, Meray Solo- und Seitenwagen Motorräder, sowie Ansaldo „kleines gepanzertes Fahrzeug“ und Csaba Panzerwagen benutzt. Letztes war allein ein ungarisches Fabrikat.

0386

János JAKUS

**Die Veränderungen der Organisation der ungarischen Radio- und radioelektronischen Aufklärung bis 1990**

Der Autor bringt im Wesentlichen die Anfänge der ungarischen Radioaufklärung mit der Anwendung derer Technik bei den Streitkräften und danach mit dem zu Stande kommen der Kampfhandlungen in Verbindung. Im I. Weltkrieg – zwar noch im Rahmen der Streitkraft der Österreichisch-Ungarischen Monarchie – begann die ungarische Radioaufklärung. Diese Tätigkeit – den Umständen der technischen Entwicklung entsprechend – war mehrere Staatsformen und gesellschaftliche Strukturen übergreifend ständig präsent in der ungarischen Streitmacht. Der Autor beschreibt die technische Ausstattung der diese fachliche Tätigkeit ausführenden Kräfte, den Aufbau ihrer Organisation sowie deren Aufgabenbereich vom I. Weltkrieg bis zum 21. Jahrhundert.

0387

István KESERŰ

**Der Grenzschutz des ungarischen Parteistaates 1945-1956**

Der Autor, dessen Werk – für den Zeitraum zwischen 1944 und 1950 – die Entwicklungsgeschichte des ungarischen Grenzschutzes umfasst, zeigt in seiner Studie den Prozess, wie der Grenzschutz des Parteistaats den bürgerlichen Grenzschutz abgelöst hat. Der Autor geht jedoch in seiner Arbeit einen Schritt weiter, denn er legt auch den Prozess dar, wie der ungarische Grenzschutz in den Staatsschutz eingebettet wurde, ganz bis zum Zusammensturz des ungarischen Parteistaats im Jahr 1956. Die Studie folgt dem Prozess, zeigt, wie die ungarische Grenzschutz Teil des ungarischen Staatsschutzes wurde, dabei auch die mit diesem Vorgang verbundenen politischen Handlungen beschreibend. Gleichzeitig stellt der Autor dar, wie die Körperschaft aus dem Griff der Staatsschutzorganisation gerät.

0388

Ákos Péter NAGY

**Zusätze zur Tätigkeit der Sicherheitsdienste der Ordnungsschutzorgane**

In seiner Arbeit stellt der Autor die internationalen Auswirkungen einer alten neuen Organisation dar. Die Kontrolle über die Effektivität der Ordnungsschutzorgane wurde in den verschiedenen Zeiten und an den verschiedenen Orten auf verschiedene Art und Weise verwirklicht. So geschah das auch während der Entwicklung des ungarischen Staates. Nach der Wende wurde erstmalig eine selbstständige Organisation zur Kontrolle der Ordnungsschutzorgane gegründet, der Sicherheitsdienst der Ordnungsschutzorgane, unter dem gegenwärtigen Namen Nationaler Sicherheitsdienst. Diese Körperschaft war die erste Organisation, deren Aufgabenbereich bereits durch offene Gesetze bestimmt wurden. Die Organisation funktionierte hervorragend, sich daraus ergebend, konnten umfangreiche Beziehungen ausgebaut werden. Die Herausbildung dieser Beziehungen und deren Mechanismus stellt der Autor in seiner Studie vor.

0389

József PARÁDI

**Der bürgerliche Abschnitt des nationalen Grenzschutzes**

Im Einklang mit seiner Tätigkeit auf dem Gebiet des Ordnungsschutzes des bürgerlichen ungarischen Staates stellt der Autor den bürgerlichen Zeitabschnitt unseres nationalen Grenzschutzes vor, vom Ausgleich bis zur Gründung des Grenzschutzes des Parteistaates. Der untersuchte Zeitabschnitt ist eine wichtige Zeit in der ungarischen Grenzschutzgeschichte. In dieser Zeit – zu Beginn des Dualismus - löste der militärische Grenzschutz den Grenzschutz ab, der mit bürgerlichen Wachorganen realisiert wurde. Diese Erscheinung entsprach hervorragend den Erwartungen der damaligen Militärwissenschaft, die sich in dieser Beziehung bis heute nicht wesentlich verändert haben. In der Zeit zwischen den beiden Weltkriegen jedoch – als Teil der nachteiligen Folgen des Friedensvertrags von Trianon - erstarkte wieder die militärische Präsenz im ungarischen Grenzschutz. Die Gründe und Folgen darlegend stellt der Autor die gewundene Entwicklungsgeschichte des Grenzschutzes des bürgerlichen ungarischen Staates vor.

0390

József PARÁDI

**Die Leibgarde des Staatsoberhauptes in der Österreichisch-Ungarischen Monarchie**

Der Österreichisch-Ungarischen Monarchie war ein dualistisches Staatsgebilde, das auf dem Bund von zwei Ländern, dem Kaisereich Österreich und dem Königreich Ungarn, basierte. Das Wesen des Dualismus war, dass die zwei Länder gewisse Angelegenheiten gemeinsam Staatsoberhaupt. Den höchsten Würdenträger des Kaiserreichs Österreich und des Königreichs Ungarn stellte aber eine natürliche Person dar, nämlich Franz Joseph I. Die Leibgarden jedoch – trotz dessen, dass das Wesen ihrer Tätigkeit offensichtlich den Schutz der den Posten des Staatsoberhauptsposten der beiden Länder organisiert. Aufgrund dessen schützen die kaiserlichen Leibgarden die Person des österreichischen Kaiser und die königlichen Leibgarden die Person des ungarischen Königs. Dies bedeute jedoch, dass alle Leibgarden eine natürliche Person schützen.

0391

Krisztián SOM

**Polizeikräfte der deutschen Kolonien**

Im Rahmen der Erkundung damaliger deutscher Zeitschriften und Bücher zählt der Autor die Ordnungsschutzkörperschaften in den deutschen Kolonien in der Zeit vor dem Ersten Weltkrieg auf. Für die Ordnungsschutzorgane des Deutschen Kaiserreichs war charakteristisch, dass der Personenstand aus Einheimischen und aus Angehörigen der deutschen Kolonialmacht bestand. Die unteren Positionen nahmen im Allgemeinen Einheimische ein, Posten, für die Führungs- oder Fachwissen notwendig war, wurden von Vertretern der Kolonialmacht besetzt. Die Personenzahl in den Körperschaften in den Kolonien war viel geringer als es bei der Kolonialmacht üblich war. In den Äußerlichkeiten zeigten die Organisationen ein ziemlich eklektisches Bild, von der Form her war jedoch die Kolonialmacht auf jeden Fall entscheidend. Der Kolonial-Ordnungsschutz lebte im Wesentlichen in der Symbiose mit dem traditionellen Ordnungsschutz der kolonisierten Völker, wurde sozusagen auf diesen aufgebaut. Bei einfacheren Fällen, die auch laut der örtlichen traditionellen Werte als zu verurteilende Handlungen galten, agierte im Allgemeinen das einheimische traditionelle Ordnungsschutzsystem.

0392

János SUBA

**„Gendarmerie-Übergänge“ im Ungarischen Nationalen Heer, später im Ungarischen Königlichen Nationalen Heer 1919-1921**

Der Autor zeigt die Anfangsphase der Entwicklung der ungarischen Streitkraft in der Zeit nach der Räterepublik. Als Folge des aufgrund des verlorenen Weltkrieges entstandenen Chaos kam der ungarischen Streitmacht eine größere Rolle als früher im

Ordnungsschutz des Landes zu. Der zur Aufrechterhaltung der inneren Ordnung der Streitmacht entwickelte Teil wurde auch Gendarmerieformationen genannt. Diese Einheiten bildeten zwischen 1919 und 1921 einen bedeutenden Teil der ungarischen Streitmacht. Der Autor stellt die Stationierung, die Anzahl und die Bewaffnung der Einheiten vor. Mit diesen Gendarmerieformationen hatte die Organisation der Ungarischen Königlichen Gendarmerie nichts zu tun.

**0394**

**Zoltán SZÉKELY**

**Flugzeuge und Grenzen früher und heute**

Der Autor beschäftigt sich mit einem speziellen Element des Grenzschutzes mit der Thematik der Kontrolle Grenzüberschreitungen im Luftraum. Dies ist das jüngste Fachgebiet der Geschichte des Grenzschutzes, denn mit der Entwicklung der Technik im 20. Jahrhundert entstanden ständige Fluglinien, Flughäfen u.s.w. Während dieser kurzen Zeit jedoch erfuhr die Kontrolle des internationalen Flugverkehrs eine dynamische Entwicklung, die sich auch heutzutage mit den verschiedenen Gebieten der Aufrechterhaltung der Sicherheit verbindet.

**0394**

**István SZIKINGER**

**Ordnungsschutzrecht 1919-1944**

Der Autor – mit der Aufarbeitung bedeutenden Quellenmaterials und der Vermittlung rechtsgeschichtlicher Kenntnisse – stellt in seiner Schrift das ungarische Ordnungsschutzrecht zwischen den zwei Weltkriegen vor. Mit der Projektion der gegenwärtigen Rechtsprinzipien und Erwartungen auf den untersuchten Zeitabschnitt formuliert er eine Art Vergleich und Beurteilung bezüglich der Rechtslage des gegebenen Zeitabschnitts. Dies versucht der Autor im ungarischen und europäischen Rechtsentwicklungsprozess vorzustellen.

